

Eine Initiative des Jugendamtes
im Bündnis für Familie

ههشت رینمایی بۆ بههیز کردنی پهروهر ده

وههگیرانی: نیدریس لاوه

ههشت ږينمايى

بۇ بهيزکردنى پهروهرده

وهرگيړانى: ئيدريس لاوه

ههولير ۲۰۰۸

ههشت رینمای بۆ به هیزگردنی پهروهده
وهرگپړانی: نیدریس لاهه
نه خشه سازی و کومپوته: مهدی عباس
سهریه رشتی هونه ری و چاپ: عوسمان پیرداود
تیرلژ (۵۰۰۰) دانه
چاپخانه ی وزارت ی پهروهده - ههولیر

وتەيەكى پيويست

بەرتەبەرايەتى چاودىرى لاوان لەشارى نۆرنىيرگى ئەلمانىدا، نامىلكەى (هەشت رېنمايى بۆ بەھىزكردنى پەرودەردە) بەشازدە زمانى ئەلمانى و ئىنگلىزى و ئەلبانى و ئىتالى و فەرنسى و كرواتى و فارسى و پورتوگالى و روىسى و عەربى و سۆمالى و ئىسپانى و تامىلى و تايەندى و توركى چاپ و بلاوكردۆتەو.

لەم نامىلكەيەدا چەندىن دكتورو پروفىسۆرى بواری پەرودەردە، لىكۆلېنەو توژىنەوكانى خويان لەو هەشت رېنمايىەدا كۆكردۆتەو، بۆئەو بەئاسانترىن شىو مەبەستەكانىان پىيكن و پەرودەردەيەكى بەھىزىش بۆھەموو خىزانىك بسازىن. ھەر ئەو هەشت رېنمايىە بەشىوئەيەكى تايەتى وەكو پراكتىك لەچەندىن شوین تاقىكراوئەوئەو ئەنجامى چاكيان بەدەستەتەو.

ھەر لەم روانگەيەو بۆئەو باوان (دايك و باوك)، مامۆستاو پەرودەردەكارانى كوردىش سوودمەندىن، وەرمگىرپايە سەر زمانى كوردى. لەو وەرگىرپانەشدا جگە لەنامىلكە ئەلمانىيەكە سوودم لەنامىلكە عەربى و ئىنگلىزىيەكەش وەرگرتو.

پیشہ کی

دہتوانین بلیٹین کہ ٹیستا زۆربہی خەلکی لەخەمی ئەوێدان کە باشترین
پێگە و رێنمایی بۆ دروستترین پەرەردە بدۆزنەو، چونکە ئیستا پەرەردە
لەقەیرانی کداپە، ئەگەرچی هەندیک کەس زۆر مەکورن لەسەر ئەوێ کە
پەرەردە هەرسە هێناوێ. لایەنی کەمتەرخەمیش جا، یان بۆ مامۆستایان
یان بۆ باوان (دایک و باوک) یان بۆ بەختوکاران یان پیاوانی سیاسەت یان
راگەیانەکان بەهەموو شێوەکانیەو هەریەکەو بەگۆڕەوێ تایبەتمەندیی خۆی
دەپێگەرتنەو.

بەلام ئەوانەو پۆژانە کاری پەرەردەیی بەئەنجام دەگەیەنن دەلێن: ئایا
حالتەو پەرەردە تا ئەو راددەوێ پێکەموکۆپیە؟ ئایا ئەو بەهایانەو کە
لەبارەکانی بلاوکردنەو و راکەیانەن بەدەستی دێن تا چ راددەوێ کە
سوودبەخشن؟ ئایا ئەو بەهایانە بۆ ژبانی ئەمرۆمان شتێکی بەرھەمەینەو
پێویستە رەچاوبکێن؟ ئایا هیچ لایەنێکی جوانی تێدا دەبینن؟

لەم نامیلکەیدا هەشت رێنمایی دروست بۆ بەرەوپێش بردن و
بەهێزکردنی پەرەردە دەخەینە روو، بۆ ئەوێ لەژبانی پۆژانەدا باوان یان
تەواوێ خێزان یان ئەوانەو کە پەيوەندییان بەمەندال و هەرزەکارانەو هەیه
سوودمەند بن، جا چ لەپێگەوێ خوێندن بێت یان هەر پەيوەندییەکی دیکە.

پەروەردە چىيە؟

يەكەم: پېيۇستە ئەو بەلۋىن كە پەروەردە تەنيا پەيۇست نىيە بە باوانەو، بەلگە ھەرھەموومان لىتى بەرپرسىيارىن و ئەركى سەرشانى ھەموو كۆمەلگايە. كارى پەروەردە ئەو دىيە كە مندالان لەزۇرلايەنەو بەھىزىكات، بۆتەو دى بەرەو ورووى كىتېركىتكانى رۆزگار بىنەو و ژيانى خۇيان بەباشترین شىو پىكخەن و پەيۇندى باش لەگەل ئەوانى دىكەدا دروستبەكەن و بەرگى ھەرس و شكستەكان بەكەن و بىروراي ئەوانىتر قبول بەكەن و چەندىن شتى دىكە. ئەمەش واتاي ئەو دىيە كە پېيۇستە لەسەرەتاو ھەموو پىداوېستىيەكانى ژيانىان بخەينە بەردەست وەكو خواردن و پۆشاك و دلنبايى و ھېمنى و يارمەتيدانىان بۆ ئەو دى ماناكانى ژيان بدۆزنەو. ھەروەھا پەروەردە بەواتاي مشتومرو تاخافت و گىفتوگۆ كاراش دىت بۆ ئەو دى كچان و كوران زانىارى و توانايى بەدەست بەيىن پېيۇستە مندالان ھەموو ئەزموون و تاقىكرەنەوكان بەشىو دى راستەوخو بىين، ھەروەھا پېيۇستە لەرېگەي پىنگەيشتنىاندا ياوهرى زېرەكيان ھەبىت تا پشتيان پى بىەستن و شتيان لىو فېرىن، بۆ ئەو دى لەدوارۆژدا شوئىنى شياوى خۇيان لەكۆمەلگەدا پىر بەكەنەو.

مندالان چەندىن كەس دەكەنە پىشەنگى خۇيان وەكو باوان و مامۇستايانى باخچەو قوتابخانەكان و راھىنەران و زۆر كەسى دىكەش كە پەيۇندىيان بەژيانى رۆژانەيانەو ھەيە. ئەو جگە لەو كەسايەتییە بەناوبانگانە كە لەتەلەفزیۆن و میدياكانى تردا بەدەردەكەون، بەلام گىرنگىرىنيان كە وەكو نمونەو رابەرن بۆ مندالان، ئەو كەسە گەورانە كە رۆژانە لەگەل مندالان دەژىن، بۆيە ھەلسوكەوتى گەورەكان لەم لایەنەو ئەوپەرى گىنگى و پىرپايەخى خۆى ھەيە لەو بوارەدا.

بەرپرسى يەكەم لەچاودىرېكرەن و بەرژەوئەندى و باش پەروەردەكرەنى مندالان دەكەوئەتە ئەستۆى باوان (دايك و باوك). بۆيە پەروەردە سەبارەت بە گەورەكان واتە جىيەجىيەكرەنى ئەركەكان، بەلام لەگەل ئەو ھەش دەبىت مافەكانىيان رەچاوبگىرېت وەكو چۆن مندالان پېيۇستە ژيانىكى باش و

بواریکى گونجاويان بۆ پرەخسپىن بەھەمان شىۋە پىتۈستە باوانىش لەھەموو
لايەنەكانى كۆمەلگاۋە يارمەتى بىر تىن تا لەجىبەجىڭىردى ئەرگەكانياندا،
كەمتەرخەم نەبن.

بۆ پەرۋەر دەيەكى سەرگەوتوو، باوان پىتۈستىان بە..

● **بارودۆخى گونجاۋ ھەيە:** بۆ غمۈنە ھەموو خىزانىك پىتۈستى
بەخانوبەكى شياۋو كارتىكى لەبارو ھارىكارىيەكى دارايى و شۈينى باش بۆ
چاۋدىرى مىندالەكان و دەۋرۈبەرىكى پىر لە ئەقلىن و خوشەويستى ھەيە.

● **ھارىكارى و يارمەتى ھەيە:** مافى باۋانە كە زوو زوو ھەندىك
لەئەرگەكانيان سوۋك بىرى و يارمەتییان بىرى، ۋەكوئەۋدى كە خىزانەكان
لەئىتۈۋى خۇباندا ھارىكارى يەكتر بىكەن. خىزم و دۆست و ھاپىرى و ھاپىرى
پۆلى گىرگان ھەيىت لەپىشكەشكردى ئامۇزگارىيەكان. ھىچ ماىە شەرم
نەيە كە باۋان لەچۈنەتى پەرۋەردەكردى مىندالەكانياندا دىمىتن. لەو
كاتانەدا پىتۈستە قوتابخانە ۋە بىكەكانى پەيىنان و سەنتەرەكانى پۆشنىرى
ھەموو لايەنەكانى پەيۋەندىدار بەۋپەرى خوشحالىيەۋە ئامادەيەكانى خۇبان
بىخەنە ۋو.

پەروەردەکردن، کرداریکە زیندوووە چێژی تێدا یە، ئەگەرچی هەندێک جار
مایە ییزاری و ماندوو بوونە، بەلام ئەنجامی باشی دەبێتە هۆی خوشی و
کامەرانى، پەروەردە ئەگەرچی زۆر گرنگە بۆ کۆمەڵگا، لەگەڵ ئەوەش جیهان
ئەوپەڕى سوودمەندى لەو منداڵانەوه دەبینیت کە بە جوانى پەروەردە کراون.

ههشت رینمایی بو بهیژ کردنی پهروهرده

ئایا شتیوازی پهروهردهی بهیژ چۆنه؟ به دلتیاییه وه که
ئه مپو باوان ده توان چەندین ئامۆژگاری ناوازه و پر بهها
له کتیب و گوڤارهکانی تاییهت به پهروهرده
وهربگرن، بۆیه ئیمه لیڤه دا نیازمان نییه ببینه
ئامۆژگاریکه ریکه پهروهردهی زیاد
له سه ره ئه و شتانهی که ههیه، ههر
بۆیه ش که مپینیکمان بو پهروهرده
له ژیر رۆشنایی (به هیژبوون به هوی
پهروهرده) دروست کردووه، له ویدا
ههشت رینمایی سه ره کیمان
دهستنیشان کردووه، که گرن گترین
تاییهتمه ندی پهروهردهی به هیژی
له خۆگرتووه.

... بەخشىنى خۇشەويستى

... مافى توورەبوون

... تواناي گويگرتن

... دانانى سنوور

... پيدانى بواريك بۇ سەريەستى

پەرۋەردە واتە...

... دەربىرىنى ھەست و سۆز

... تەرخانگردنى كات

... ھاندان

پهروهرده واته

بهخشینی خوشه ویستی

نوو کاتهی که خوشه ویستی به مندالیک ده به خشین، واتای نه ویه که نیمه وه کو خوی که هیه قبولی بکهین و خوشه ویستی به که مانی پی نیشانبدین، مندال و گهنج پتروستیان به وه هیه که هست به هیمنی و دلنایی بکهن، بۆ نه وهی پروابه خترونیان پترو بیت و به بی ترس دهست له سر خاله لاوازه کانی خویان دابیتن، هه ندیک جار باوان سهختی و دژواریهک ده بین له وهی که چون خوشه ویستی خویان بۆ مندال کانیان ناشکرا بکهن، به پروای نیمه پیدانی خوشه ویستی ده بیت بهم شتویه بیت:

● شتواری راسته وخۆ، نه ویش واته لیکنزیکی بونه وهی جهسته و سۆزو دهست لیدان، جا یان له باوه شگرتنی یان دهست پیاخشان به پشت و ته ماشاگردنیکه به سۆزو پالنانیکه نهرم و به ریه ککه و تنی شانه کان، هه موو مندالیک ده مو دهست له واتای نهو کردارانه تیده گات.

● هه رچهند مندال به رهو ته من هه لچیت، شتوازه کانی چاودیری و گرنگی پیدان ده گۆریت (هه رزه کارانی کوو کچ وه کو بهک) تاره زوویانه که نیمه جار جار له باوهشیان بگرین، نه گهرچی خوشیان له گه ل تیه په ربوونی چهند سالتیک به دوای گهنجیکه دیکه ده گه رپن تا ماچی له گه لدا ئالوگۆر بکهن.

● گرنگه کاتیکه دیار بکراو بۆ مندال کانت ته رخان بکهیت و لهو ماوه به دا کرنگیان پیددیت و دلنه واییان بکهیت، نه وانه هه مووی به لگه ی خوشه ویستی باوانه بۆ مندال کانیان، بۆیه هه ق نییه درکاندن خوشه ویستی خۆمان بۆ مندال کافان بشارینه وه، هه رگیز بیرت نه چیت که به به رده وامی پتیا بلیت که شانازیان پتوه ده کهیت، نه گهر هیچ نه نجامیکه واش له بهر جار نه بیت.

● پیدانی خوشه ویستی واتای نه وه نییه که گه وره کان مافی نه ویه یان نییه که هه ندیک جار پشوو بدن، یاخود نابیت هیچ شتیک له مندال کانه ده دهغه بکرت.

پەر وەر ده واته...

مافی توور هبوون

توور هبوون دیار دهیه کی زور ناساییه و له هه موو خیزانیتیک پرووده دات، هه ندیک جار نه و توور هبوونه ش دهنگی به رزی لیده که ویته وه، له و نیوه نده شدا زور گرنگه که مندا له سه رکه وتن و دهه سته بیتیت و بتوانیتیت بلتی (نا)، ده بیت مندا له نه وه ش بزانتیت که نه وانی تریش پید او یستی خویان هه یه و جیایه له پید او یستی نه و، هه روه ها فیریتیت که چون قه ناعه ت به به رام بهر دینیت، چون ده بو ریت، چون چاره سه ری مامنا وندی بو کیشه کان ده دوزیته وه، چون جاریکی دیکه له گه له به رام بهر ناشت ده بیته وه، نه و کاته ی که مندا له ان توور ده ده بن نه وه جو ره راهیتانیتیکه بو نه وه ی توانای کو مه لایه تی خویانی تیدا تاقیب که نه وه، نه وه ش زور گرنگه بو یه توور هبوونیش پیوستی به فیر بوون و تاقیر د نه وه هه یه، جا بو نه وه ی گرفتیک له گرفته کان چاره سه ر بکه ین، بی نه وه ی نه عصا بمان نا لوز بیت، پیوسته ره چاوی نهم ریتنمایانه ی خواره وه بکه ین:

● هیچ بابه تیک نیبه گفتوگو کردنی قه دهغه بیت، مندا له ان مافی خویانه که هه سته نیگه تیغی و ده کو رق و کینه یان هه بیت، بی نه وه ی که تووشی سزادان ببن.

● پاشان گه وره کان له کاتی

توور هبوونه کانداه توانا ترن، بو یه پیوست ناکات به قسه ی ناشرین هه سته مندا له کان بر بن دار بکه ییت، یان شتوازیک له شتوازه کانی توندو تیرتی به کاریتیت، به لکو به پیچه وانه وه پیوسته هه موو نه و کاروبارانه ی که مندا له کانی سه رقا لکر دو وه له پیتنا ویدا توور ه بوون، به و په ری گرنگی وهر بگیری ت.

● جا ئەگەر کەس لە کەس توورە نەبوو، دەکریت پاشی ناگۆگیەکان دوو
پای تەریب بەیەکتەر وەرگیرین، بەم شیوەیەش گەورەو مندال هەردووکیان
فێری لیبووردەیی دەبن.

● زۆر ئاساییە کە مندالەکان لە گەڵ یەکتەری توورەبن، پێویست ناکات
گەورەکان دەمو دەست خۆیان تێهەلقورتین، بەلام ئەگەر تێبینیان کرد مندالە
گەورەکان بەشیوەیەکی ناردوا مامەلە لە گەڵ مندالە بچوو کەکان دەکەن،
ئەوکاتە پێویستە بەهێمنی و لەسەر خۆیی و بە جوانی تێبەگەیه نریت کە دەبێت
پەچاوی ئەوانە لە خۆیان بچوو کترن بکەن، ئەو شەمان بێرنە چیت کە
بەردەوام گەورەکان رابەری بچوو کەکانن، بۆیە ئەگەر مندالەکان تێبینیان کرد
کە گەورەکان یان باوان بەوپەڕی ریزو جوانییەو قسەو گفتوگۆ دەکەن، ئەوا
ئەوانیش لەوانەو فێر دەبن.

● بەپێچەوانەی ئەو دی، مندالان بە دەست شەڕو ناگۆکیەکانی ناو
خێزانەو دەنالتین، بەتایبەتی ئەو ناگۆکیانەی کە قسە ی ناشرین و
توندو تیژی لێدەکەوێتەو. دەکرێ گەورەکان، بەگۆڕەدی تەمەنی مندالەکان
باس و پاقەتی ئەو توورەبوون و ئازاویە بکەن کە لەخێزاندان پروودەدات، بێ
ئەو دی بەردو لایەنێک یان رایەکی دیاریکراوی بێن.

● بەهەمان ئەو گرنگییە کە هەموومان مافی توورەبوونمان هەیە، زۆر
گرنگە لایەنەکانی توورەبوون لە گەڵ یەکتەری ئاشت ببنەو، لەحالەتیکدا
ئەگەر توورەبوونە کە چارەسەری بۆ نەدۆزرایەو، پێویستە باوان پشتگیری
مندالەکانیان بکەن و بەنامۆگاری بەسوود رێنمایان بکەن، ئەگەرچی زۆر
گرنگە کە ئەو ئازاوەو توورەبوونە کە لەنیوان ئەندامانی خێزان پروودەدات،
نەیهێلن ماوەیەکی زۆر بخایەنیت و بەر لەخەوتن لە گەڵ یەکتەر ئاشت ببنەو.

پەر وەر ده واته... توانای گوښگرتن

گوښگرتن له که سټیک واته تۆ ناگات له و که سه په و گرنکی به و بابه ته ده ده یت که نه و باسی ده کات، نه و که فجانه ی که تازه پتیده گهن و پژانه تاقیکردنه و ی نوښان هه یه، به نه زموونی تازه دا تیده په ږن و هه ولده دهن ږچکه ی خوښان له ژياندا بدوژنه وه، به دلنیا یی وه نه وانه پتویستیان به که وره کانه و ده بیت گوښان بۆ پادیرن، پتویسته به شپوه یه کی ږتکو پتیک هه لی گفتوگوښان بۆ بره خستین، جا چ به شپوه ی دانیشتنی خپزان ی بیت یان به هه و شپو ازیک ی دیکه، وه کو به یه که وه ده رچوون بۆ خوانیک ی نپواره یان گاتی خه و تن له سه ر جیگا گفتوگوښان له گه ل بکه ین و به گرنکی یه وه باس له شته نوښکان بکرت، له میانه ی نه و دانیشتنانه دا ده توانین بکه ږتینه وه نه و مه به ستانه که نټمه خوښان ده مانه و یت.

● رهنګه له ګوتایې گفــتو ګو ګه دا هه نډی زانیاری وهر بګرین که هه رګیز چا وهر پیمان نه ده ګرد که نه و زانیاری بیا نه باس بګریت، نه و دش مانای نه و دپه که ړیګه به که سانی تریش بده ین قسه بګهن و رهنګه شتی نو ټیان پیټیت.

● نه و ناموژګاری و تیټیښی و توانجانه ی ګه پتــشو دخت ده ګو ترین، هیچ جوړه هاریکاریه که ناپه خشن، منډالان نه و ګاته هه ست به ګرنگی خو ټیان ده ګهن که باوان به دوا ی کیــشه کانیا ندا ده ګه ړین و شیکاری ګونجاویان بو ده ګو زنه وه، له و حاله ته شدا منډالان زیاتر هه ست به و خوښه و بیستی و ګرنگی به ده ګهن که باوانیان ده بیه خشیئت.

● بوته و دی هیچ بواړیک بو به دحالی بوون نه هیلینه وه پیو یسته هه ردو ولا دلیا بن له و دی که هه ردو وکیان له مه بهستی یه کتر ګه یشتوون.

● گفــتو ګو ی باش نه و دپه که شتی کی ده ګه کی له هه مان کاتدا دانیشتنه که تان لی تیکنه دات، وه که نه و دی تو له ګه رمه ی قسه ګردن بیت و نامیری ته له فزیوون نیش بګات، یان زهنگی ته له فونه که ت لیبدات و توش و دلام بده یتنه وه.

● نه ګه ر منډالان درېزه ټیان به قسه کانیا ن داو زیده پړو ټیان ګرد له و دی که چیان توو شبو وه، و اباشتره که هیمنتریان بکه یتنه وه تیټی بګه یه نیت که به پوختی مه به سته که ی خو ی بګه یه نیت، به لام نه و منډالانه ی که خو ټیان هیمن و چه ز به قسه ګردن ناکهن، باشتر وایه که هانیا ن بده ین بوته و دی قسه بګهن و چی له دل و ددرو و نیان دایه هه لیر ټین.

پهروهرده واته ... دانانی سنوور

کرداری دانانی سنوورو جه ختکردن و سوورووون له سهه پاريزگار يکردنی بۆ زۆريه ی زۆری باوان به گرنگترین کاری پهروهرده یی ههژمار دهکريت له ههمان کاتيشدا دانانی سنوور يه کيکه له گه وره ترين ديارده نالۆزه کانی بواری پهروهرده، ده بچ نه وه مان له بېر نه چيت که مندالان و گه نجان له و رۆژه وهی که له دايکه دين، زۆر بليمه تن له تاقیکردنه وهی باوانيان بۆنه وهی بزائن تا چ پادده يه گ به سه برن يان موکرن، مندالان له بهر دوو هۆ پتيوسته سنوور يان بۆ دابنريت، يه گه م تا منداله کان له و خه ته رانه بپاريزين که له ناو مال و له ده ره وه تووشی ديت، دووهم کاتيک که ريساکان روون و ناشکرا بوون و واتای خويان هه بر، نهوا هيمنی و ناسايشيک به مندال ده به خشييت، به لام هه نديک جار بۆ گه وره کان زهحمه ته هه ندي شت بکه ن دمی نيراده ی منداله کانيان بيت، به لام له گه ل نه وهش دواي ماوه يه ک بۆ هه ردوولا (باوان و مندال)

دهسەلمەت كە ساناترو باشتەر ئەگەر مندالان سنووری خۆیان بزائن، بۆ ئەو مەهەستە پیتۆستە رەچاوی ئەو بنەمایانە ی خوارەو بەگەن:

● پیتۆستە سنوورەکان ئاشکراو دیار بن، بۆیە دەبیت گەورەکان زۆر بەوردی بیربەگەنەو بەرلەوێ بەنەماکان دیاری بەگەن، دەبیت ئەو دەشمان بیرنەچیت کە مندالە گەورەکان لە قسەو ئاماژەکانی ئیمە تێدەگەن کە چی رێگە پێدراوەو چی قەدەغەییە بەمەرچیک پێشتر ھۆکارەکانمان بۆیان ڕاھە کردبیت.

● وا پیتۆست دەگات، ئەوێ کە سنوورەکان دادەنیت خۆشی چوارچێوێ ئەو سنوورانە نەبەزینیت، ئەوێش بەو واتایە نایەت کە پیتۆستە باوان زوو بخەون، لەبەرئەوێ بەمندالەکانیان وتووێ زوو بچنە نیو جێگاود، بەلام کاتیک باوان بەرێکۆپیکێ ڕۆژانە دانیان دەشۆن، بێگومان بەم شێوێ دەبە رابەرێکی باش بۆ لاساییکردنەو.

● ئەگەر هیچ رێزو گرنگییەک بۆ ئەو سنوورانە دانەنیت کە خۆمان دامان ناو، ئەوا بێگومان خۆماندووکردنێکی بێ سوودە، چونکە جەختکردنەو لەسەر رێگرنتی ئەو سنوورانە، راستگویی ئیمە بۆ مندالەکانمان دوو پاقەدەکا تەوێ ھەستدەگەن کە شیلگیرین لەسەر نەبەزاندنی ئەو سنوورانە.

● ئەوکاتە ی کە مندالان یەک لەو سنوورانە دەبەزین، پیتۆستە لەسەر باوان ھەردووکیان بەیەگەوێ بەشیوێکی ئاشکرا ھەمان ھەلۆستیان ھەبیت، ھەرۆھا پیتۆستە شیوازو بنەماکانی ھەلۆست وەرگرتن لەسەر ھەر سنوور بەزاندنێک لای باوان و مامۆستاو بەخیوکیان چون یەک بیت، ئەگەرچی ھەریەگەو جۆرە پەرەدەییەکی جیا لەوێ دیکە پەرەدەگات، ھەندیک جار تەنیا وشە ی (نا) بەس نییە، یاخود تەنیا ئاگادارکردنەوێک مەهەستە کە ی ئیمە ناپیکیت، خۆ ئەگەر پیتۆستی کرد ھەندیک ھەلۆستی دیاریکراو وەرگیرین، ئەوێ دەبیت راستەخۆ پەيوەندی بەو شتەو ھەبیت کە مندالە کە کردوویەتی و چی لێپەیدا بوو، ئەوێش لەبەرئەوێ زۆربە ی جار مندالەکان لە سزای مەنتیقی تێدەگەن.

● پټويسته له سهر باوان، له کاتي پرؤسه ي پروه ده کړندا پټزي هندیک سنووری دیار بکراو بگرن، بؤ نمونه لیدان و توندوتیږی به هم موو شیوازه کانی هرگیز او هرگیز قه ده غه یه، لیره ش ته نیا مه به ستمان لیدانی جه سته یی نییه، به لکو توندوتیږی د پروونی و سایکولوژی شمان مه به سته، و دکو بیبه ش کړدنیان له خوشه ویستی و گرنگی پیدان و چاودیری.

● هیچ بڼه ماو یاسایه ک نییه که هندیک حاله تی جیاکاری تیدا نه بیت و دکریت چاوپوښی له هندیک شتی بیمانا بکه یی یان همواری هندیکی دیکه بکه یی به کویره ی نه و گورانکاری بانه ی دینه پتسه وه، نه وه ش مانای کونایي پرؤسه ي پروه ده ناگه یه نیت، بؤ نمونه مایه ی ترس و نیگه رانی نییه نه گهر هندیک جار مندا ل و گه نجان زور گوئ به و سنوورانه نه ددن که باوانیان بویان دارشتوون، و دکو نه وه ی نه گهر جاریکیان لییان بگه رپن تا درهنگی شو به ناگا بن و نه چنه نیو جیگا کانیان.

پروه ده واته ... پیدانی بواریک بؤ سهر به سستی

مندالان پټويستیان به هندیک بواریه یه که به وپه ری سهر به سستی وه هه لسوکه وتی تیدابکهن، سهرتا هر دوا ی سالی په که می ته مه نیان، ده بینن نه و بواری که مندالان جووله ی تیداده که ن رږبه رږز زیاترو گه وره تر ده بیت، بؤ نمونه فیری نه وه ده بن که بې هاریکاری نه وانی دیکه نان بخون، یان به ته نیا په چنه سهرتاو، یا خود له سهر نه وه را دین که بؤ ماو هیه کی دوورودرېژ دوور له باوانیان پټنه وه. پاشان فیرده بن که چون نه و پاره ی هیانه سهر فی ده که ن و هتد...

نه و بواریانه همووی بؤ مندا ل گرنگه که سهر به خؤ هه لسوکه وتی تیدا بکات، راهینانی مندا ل له سهر نه و شتانه وای لی ده کات که خاوه نی که سایه تی خوی بیت، کونترولی ژیانی خوی بکات و بهر پر سیاریتی بگریته نه ستو.

● سەبارەت بە بوارەکانی سەرەستی منداڵ کە پێویستە منداڵی لەسەر رابەینرێت بۆ نمونە ئەو کۆرۆ کچانەی کە رێگەیان پێدەدرێت بە شداری ژیاڵی رۆژانەی خێزان بکەن، زۆر شت فێردەبن کە لە پاشەڕۆژدا پێویستیان پێدەبێت، بۆ نمونە ئەو منداڵە کە چەندین جار لە گەڵ دایک و باوکی تەماشای نەخشەی شارەکیان دەکات، زۆر بەختراایی و سانایی فێردەبێت کە تەنیا بە خۆی رێگاکان بدۆزێتەوە، بە هەمانشیوە ئەو منداڵە کە لە گەڵ باوکی پاسکیلە کە ی چاک دەکاتەوە، رۆژێک بە تەنیا خۆی پاسکیلە کە ی چاک دەکاتەوە.

● پێویستە منداڵ فێربێت کە چۆن بە سەرەستی هەڵسوکەوت بکات، بەلام بەشیوەیەکی پلەدار، بۆ نمونە ئەگەر منداڵ لە سەرەتای سالی یە کە می خۆتەندنی سەرەتایی بوو، فێرکرا کە چۆن ئەو پارەیە سەرف بکات کە بۆ ماوەی هەفتەیەک

پتیدراوه، ئەوا بەدلتیاییه‌وه کاتیک ده‌گاته تەمەنی گەنجی، هیچ قورسی و نارتیکیه‌کی تووش نابیت، لەو‌هی که چۆن هەلسوکه‌وت له‌گەڵ ئەو پارەیه بکات که باوانی بۆیان له‌بانک داناوه ت پارە‌ی وۆژانه‌و جلوبەرگ و پتداویستییه‌کانی قوتا‌بخانه‌ی پتیکریت.

● باشتروایه که له‌هەندیک بواری نویدا منداڵه‌کان هاریکاری بکړن، ئەو‌هش ده‌بیته مایه‌ی دلتیابوونی زیاتر، بۆ‌ئموونه تەله‌فونیکی ده‌ستی (مۆبایل) یان کارتیک‌کی تەله‌فۆن بۆ‌ئەو منداڵه‌ی که تەمەنی گە‌یشتۆته (١١) ساڵ پت‌پوسته، گاتی که بۆ‌یه‌که‌م جار به‌ته‌نیا سەردانی هاو‌پتیه‌کی ده‌کات له‌ گه‌ره‌کیکی دیکه، ئە‌وه ده‌بیته هۆ‌ی ئە‌وه‌ی که منداڵه‌که زیاتر هەست به‌ناسایش بکات و ترسی باوانیشی له‌هەندیک لایه‌نه‌وه ده‌ره‌و‌یتیته‌وه.

● به‌لام سه‌باره‌ت به‌هەندی حەزو ئاره‌زوو، ئە‌وا به‌رده‌وام له‌نیوان ئە‌وه‌کاندا جیا‌وازی هه‌بووه، بۆ‌ئموونه چۆ‌یه‌تی دا‌هتانی قژیان هیوا‌یه‌ته جۆ‌را‌وجۆ‌ره‌کان یان په‌یوه‌ندی براده‌رایه‌تی، به‌شی‌وه‌یه‌کی گشتی پت‌پوسته منداڵه‌کان له‌و بو‌ارانه‌دا سه‌ره‌ست بن و هه‌لب‌ژاردن بۆ‌خۆیان بم‌یتیته‌وه، مادام نابیته هۆ‌ی دژایه‌تی کردن یان جیا‌وازی ئە‌و بنه‌مایانه‌ی که باوان بۆ‌ منداڵه‌کانیان دا‌یان‌ر‌شت‌وه، به‌لام نه‌رمونیانی نواندنیش سنووری خۆ‌ی هه‌یه، هه‌رک‌ریک بیته مایه‌ی زبان بۆ‌سه‌ر منداڵه‌که ئە‌وا پت‌پوسته به‌ره‌ستی بۆ‌ دا‌ه‌ن‌ر‌یت، بۆ‌ئموونه ئە‌گه‌ر منداڵ له‌تەمەنی گە‌نجیدا ده‌ستی به‌جگه‌ره‌ک‌یشان کرد، ئە‌وا ب‌ت‌گومان ده‌بیته هۆ‌ی زبان ل‌یکه‌وتن و دو‌اکه‌وتنی ئە‌و منداڵه، بۆ‌یه پت‌پوسته سنووری بۆ‌ دا‌ه‌ن‌ر‌یت.

● له‌زۆ‌ر حاله‌تا، منداڵه‌کان له‌قۆ‌نا‌غی پت‌گه‌یش‌تندا، ده‌یان‌ه‌و‌یت زیاد له‌پت‌پوست سه‌ره‌خۆ‌بن، تە‌نانه‌ت هەندیک له‌و منداڵانه‌ی به‌ر له‌و تە‌مه‌نه‌ی ه‌ی‌من بوون، له‌کاتی هه‌رز‌دییدا دژی دا‌خ‌وا‌زی باوانیان را‌ده‌وه‌ستن، جا بۆ ئە‌وه‌ی له‌ر‌ی لانه‌دن و که‌سانی سه‌قام‌گیریان ل‌یده‌ر‌چ‌یت پت‌پوسته ک‌چان و ک‌وران له‌میانی ئە‌زمونی‌ه‌کانیاندا درک به‌وه ب‌که‌ن که سه‌ره‌ستی ته‌وا‌وی ب‌ی قه‌یدو شه‌رت نییه له‌لایه‌کی تره‌وه پت‌پوسته باوان هاریکاری منداڵه‌ک‌ن‌یان ب‌که‌ن بۆ‌ئ‌وه‌ی ر‌ت‌گه‌ی تایبه‌تی خۆیان بدۆ‌زنه‌وه‌و که‌سانی خا‌وه‌ن ه‌زوو ه‌وش‌یان ل‌ی بیته به‌ره‌هم.

پەر وەر ده واته ... دەر برینی ههست و سۆز

خۆشه‌ویستی و خوشی، ئازارو ناخۆشی، توورپیی و گرژی، ئەو دیاردانه هه‌مووی له‌ژیانی خه‌یزانیدا بوونیان هه‌یه، منداڵانیش جیاوازی له‌وه‌ی که چۆن سروشتی خۆشه‌ویستی خۆیان و ده‌رده‌خه‌ن، بۆ نمونه هه‌ندیکیان به‌توندی له‌باوه‌شت ده‌گریت به‌وشیوه‌یه خۆشه‌ویستی خۆی نیشانده‌دات، هه‌یانه هه‌زده‌کات وینه‌یه‌کت بگری و لای خۆی هه‌لبه‌گریت و هه‌کو هه‌یمایه‌کی خۆشه‌ویستی، به‌هه‌رحال زۆر گرنگه که منداڵ له‌گه‌ڵ په‌ر سه‌ندنیدا فێری ئەو جووره هه‌ست و سۆزانه بێت و به‌و پێوانه‌یه‌ش هه‌لسوکه‌وت بکات. بۆ ئەم شتوازه زۆر گرنگه که ئەم شتانه په‌چاو بکه‌ین:

● منداڵان مافی خۆیانه هه‌ست و سۆزی خۆیان دەر برین، جا چ به‌شێوه‌یه‌کی پۆزه‌تیف بێت یان نێگه‌تیف، هه‌موو منداڵیک له‌چۆنیه‌تی دەر برینی هه‌سته‌کانی ئازاده، جا چ به‌هاتوهاوار بێت یان به‌هه‌یمنی، ئەو سه‌رده‌مه به‌سه‌رچوو که به‌لێن نابیت کوڕ بگریه‌ت، یان نابیت کهچ به‌ده‌نگی به‌رز قسه‌بکات، ئەو په‌روه‌رده‌یه هی سه‌رده‌مانیکی رابردوو.

● هه‌ندیک جار گه‌وره‌کان هه‌ست به هه‌ندیک مه‌یلی سۆزدارێ نه‌گونجای منداڵان ده‌که‌ن، له‌و حاله‌تانه‌دا پێویسته داوا له‌ منداڵه‌کان بکه‌ین که کۆنترۆلی ئەعصابیان بکه‌ن، به‌لام له‌گه‌ڵ ئەوه‌ش پێویسته پێیان به‌لێن که ئەوه هه‌ست و سۆزێان نییه که نه‌گونجاو، به‌لکو هه‌لسوکه‌وته‌کیانه.

● زۆر پێویسته هه‌ست و سۆزی منداڵان به‌شێوه‌یه‌کی گرنگ په‌چاو بکریت و فه‌رامۆش نه‌کریت، چونکه ئەو کاته‌ی که تووشی کاره‌ساتیکی گه‌وره یان به‌چووک ده‌بن، منداڵان ناتوانن به‌زووبی و به‌خه‌یرایی له‌بهر خۆیان به‌رنه‌وه، ناشتوانن وه‌کو گه‌وره‌کان مامه‌له له‌گه‌ڵ ئەو کاره‌ساتانه بکه‌ن، بۆیه باشتترین شت له‌و حاله‌تانه‌دا ئەوه‌یه که ئێمه به‌هه‌یمنی و ئارامی و به‌ره‌و روو ئاراسته‌یان بکه‌ین و ئامۆژگاریان بکه‌ین.

● هندی له کچان و کوران هه زناکهن باسی ئه و شتانه بکهن که دلتەنگیان دهکات. خو ئه گهر زور دلپەر بوون یان زور بیدەنگ و هیمەن بوون، پتووسته له سه‌ر باوان که هه‌ڵدەن هۆکاره‌کان بدۆزنه‌وه، ده‌بیت ئه‌وه‌شمان له‌بیرنه‌چیت ته‌نانه‌ت ئه‌و مندالانه‌ی که قین و رقیشیان زۆره، زور جار هه‌ست به‌خۆشی و فه‌ره‌حنایی ده‌که‌ن که قسه‌و به‌سه‌ره‌اته‌کانی خۆیان ده‌گیرنه‌وه‌و ده‌رده‌دلی خۆیان هه‌ڵده‌پێژن.

● له‌هواره‌کانی هه‌ست و سۆزیشدا، زۆرجار مندالان له‌و شتانه‌ی که ده‌بین شت له‌گه‌وره‌گانه‌وه‌ فی‌رده‌بن، بۆیه‌ پتووسته‌ له‌سه‌ر باوان هه‌ست و سۆزی خۆیان به‌رامبه‌ر په‌منداله‌کانیان به‌شپۆیه‌کی ئاشکرا ده‌ربهرن، ئه‌وه‌ش هه‌ریه‌که‌و به‌گۆڕه‌ی ته‌مه‌نیان، به‌هه‌رحال ئاکریت ئیمه‌ مندالان چه‌واشه‌ بکه‌ین، له‌به‌رئه‌وه‌ی مندالان ترسیکی گه‌وره‌یان لا دروست ده‌بیت که هه‌ست بکه‌ن گرژی و ناله‌باریه‌ک له‌گۆڕپدایه‌و گه‌وره‌کان نایانه‌ویت منداله‌کان بیزانن و لێیان بشارنه‌وه‌.

هه‌روه‌ها چۆن سه‌باره‌ت به‌ گه‌وره‌کان که له‌حاله‌تی تووره‌بوونیکی نه‌گونج‌اودا، له‌دوا‌ییدا داوای لێ‌بووردن ده‌که‌ن، بۆ بچووکه‌کانیش به‌هه‌مانشپۆیه‌، داننان به‌هه‌له‌ش نیشانه‌ی لاوازی نییه‌.

پەرۆه رده واته ... تهر خانگردنی گات

یاری و خویندنه وه قسه کردن و دۆزینه وهی جیهان، پاشه پۆزی مندالان پۆشن دهکات، هه موو نهو مندالانهی که له گهڵ خهیزانه کانیاندا کاتیکی پر چالاکى به سه رده بهن نه وه به دلنیا ییه وه زۆر شتی باش فێرده بن که له پاشه پۆژدا سوودی لێ ده بینن، نه وه جگه له وهی که نه و کاتهی که باوان و مندالان به یه که وه به سه ری ده بهن ده بپته هۆی به هه یز کردنی نه و په یوه ندیییه که له نیتوانیاندا یه، زۆریه ی مندالان خۆزگه ی نه وه ده خوازن که زۆرترین گاتیان له گهڵ باوانیان به سه ر بهرن، ده کرتیت نه وه ش به مشیوه یه به خهینه روو:

● تهر خانگردنی گات ههر نه وه نبیه که ماوه یه ک به یه که وه بن، به لکو زۆرجار چالاکیه کان ترخیکی دیاری کر اویان هه یه و پتو یسته باوان نه وه له بهرچاو بگرن وه کو به یه که وه چوونه مه له وانگه یه ک یان پیاسه کردن به باخچه ی ئاژه لان یان ده رجوون بۆ شوینیکی گه شتوگوزار، یان پیاسه یه کی پایسکل لێخوڕین، نه وه ش زۆریه ی مندالان خۆزگه ی بۆ ده خوازن، یان

ناردزووه (هوايه) هاويه شه كان، باشتريه هله بۆ باوان كه له گهـ
منداله كانيدا خوشتريه كات به سه ره بهن.

• له ژيانى رۆژانهى مندالاندا، پيوسته باوان و مندالان ماويه كه
به يه كه وه بن و كاتييك بۆ ئه وه مه به سته ته رخا به كن، له وه ماويه شدا ئه وه
هسته يان پي به خشن كه ئه وان گرنگيه كه ته واويان پي ده دهن، هه ره وه
ماويه دا ده توان هه نديك شتى به سوود به يه كه وه به كن و بي ته مايه ي چي ژو
خو شيش، هه روه ها ده توان به يه كه وه هه نديك ئيشى مال به كن و چي ژو
لي وه ر به رن، بي ئه وه ئه وه هسته يان لا دروست بي ته كه ئه وه ئه ركي كي
سه ر شاني انه وه ده بي ته بي كه كن، هه نديك خي زان هه يه زۆر به ز به ركه ي بۆ
ماويه كه ي دري ژ ئه وه ئامير انه ده كو ژي ني ته وه كه (كات خو ره) ي پي ده لي ن،
ئه وانه ش وه كو ته له فزي ون و ياري به ئه لك تر و ني به كان (پله ي سته يشن)، له وه
ماويه دا زۆر بي رۆكه ي باش هه يه كه ده توانين به كا ري بي نين بۆ ته وه ي كاتي
به تالي ي پي پر به كه ي نه وه.

• پيوسته له سه ره باوان كه گرنگيه كه تاي به تي به منداله كانيان به دن
كه پيوستيان پي يان ده بي ته، بۆ نمونه ئه و كاتانه ي كه ئه ركه ي مال وه ي
قوتابخانه يان ده بي ته به تاي به تي ئه ركه قور سه كان، يان كاتييك كه
پاي سه كه كانيان تي كه ده چي ته، به لام سه به رته به هه نديك شي وازي دي كه ي
وه كو خو ينده وه ي چي رۆك بۆ مندالان به رله خه وتن، ئه گه رچي كاتيكي زۆري
پيوسته، به لام تاي لي گرنگيه كه ي گه و ره وه سوود مه ندي هه يه.

• به لام ئه وه باوانه ي كه به هو ي كا رو پي شه يانه وه كاتيكي كه م بۆ
خي زانه كانيان ته رخا ده كن، پيوست ناكات سه ره زه نشتي خو يان به كن،
گرنگ ئه وه يه كه ئه وه ماوه كه مه ي كه به يه كه وه ن به شي وه يه كه به سوود
به سه ره رن. خو ئه گه ر كاته كه هه ره زۆر كه م بوو، و با شتره كه جا ره جا ر ئه وه
يار مه تي به له لاي نه دا پي ره و با پي ره و يان له لاي نه مام و خال و پو ره كا نه وه
يا خود ها وري نز به كه كا نه وه پي شه كه ش به ريت.

پهروهرده واته... هاندانی مندالان

لاوان پټويستیان به پټويه کی باشی هاندان و پروابه خټوبون ههیه، به تایبه تی بۆ ئه و شته نوټیانه ی که له سه ره تاوه فټری ده بن، یان ئه و نه رکانه ی که پله پله پټیان ده سپټردرټ، به وشټویه ده توانن بهر پر سیار ټتی وهر بگرن و نیراده ی خټیان به چه سه ټن و نه یه لن که س به ناسانی هه لټان خه له ټټن یان گومانیان لا دروستبگهن، جا بۆ ئه وه ی بوټری و پروابه خټوبون له گیانی کوران و کچاندا به ټټن، پټویست به دوو شت ده کات، یه کهم ره زامه ندیان سه باره ت به و شته ی که نه نجامی داوه، دووم هاندان و داننان له لایه نی دیکه وه سه باره ت بهر گاره ی که پټی که یشتوه وه نه نجامی داوه، نه ی چۆن باوان ده توانن منداله کانیان هانبدن.

● مندالان چه زده کهن و خۆزگه یانه که خوشه ویستی ئیمه بۆ ئه وان بۆ که سایه ټیه که یان بټت نه وه کو بۆ ئه و کارانه ی که نه نجامیان داوه، ږدنگه به ههمان ئه و خټراییه ی که ئیمه هانیان ده ده بن، له هه مان کاتدا تووشی گومان لټی گردنیان بکه ین، بۆیه پټویسته له سه ر گه وره کان زۆر به وردی و ئاگادارییه وه مامه له له گه له منداله کان بکه ین.

● ئه وه ی که پټویستی به هاندانه به ههمان شټوه پټویستی به نه نجامی پۆزه تټیش هه یه، بۆ نمونه ئه و مندالانه ی که نه زموونی نوټی به نه نجام ده گه یه نن، ناساییه نه گه ر هه ندیک که موکوپیی یان ساقه و هه له شه بیان هه بټت، به وه ش ئاماده یی باشتریان ده بټت بۆ به ره نگار بوونه وه ی هه ندیک ناخووشی و پروودای بچووک، نه گه ر مندالان هه ندیک نه رک و بهر پر سیار ټتی بچووکیان پټسپټردرټت ئه و به دلنیا ییه وه نازایه تی و پروابه خټوبونیان به ره ده سه ټټټ.

● مندالان پټويستیان به ستایش و پیا هه لدان هه یه، دیاره ته نیا ده سته که وت و نه نجامی باش پټويستیان به ستایش کردن نییه، به لکو هه و له دانیش بۆ وه رگرتنی نه نجامی کی باش مایه ی ستایش گردنه، هه روه ها

ئەو كاتەى كە دەمانە وىت بە راستى رېز لەسەر كە وتنىك بنىين ، پىويستە ستايش كىرەنە كەش بە گۆيەدى پىويست بىت ئە گەرنە ئەوا هېچ سوودىكى نابىت.

● هەندىك جار هارىكارىيەكى بچووك بەسە بۆئەودى مندالەكان لەكاتى فەشەلدا هەست بە بىتھىوايى نەكەن ، بۆغۈنە لەكاتى كىرنى جلوبەرگى مندالى بچووكدا واباشترە كە ئەو جلوبەرگانەى بۆ بىكرىن كە پىويستيان بە هارىكارى گەرەكان نەبىت.

● لىرەش پىويستە ياسايەكى زۆر گرنگ زىاد بىكەين ئەوئىش ئەودىە كە ئەو گەووانەى لەھەلەشەيى مندالان چاوپۆشى دەكەن ، ئەوا چاوپۆشى لەھەلەكانى خۆشيان دەكەن.

ئامۇژگارى و هاريكاري بۇ خيزانه بهيزهكان

هيچ كەسنىك ناتوانى وەكو (مەكىنەيەكى پەرورەدە) ئىش بىكات،
ئەوئەش داخوئەزى هيچ كەسنىك نىيە، دەتوانىن بلىتىن كە دايكىتك يان
باوكىتكى بىن كەموكوپى وەكو خەونىكى ترسناك وايە سەبارەت
بەمندالەكانيان، بۆيە لەكوئايىدا خوازيارىن كە نازايەتى و بوئىرتان
هەبىت بۆئەوئە خىزانىكى ئاسايى بن و كەموكوپىتان هەبىت، پاشان
ئىمە ئەوئە دەزانىن كە زۆرجاران باوان دەگەنە ئەوپەرى سنوورى تواناي
خوتان، ئالەوكاتانەدا پىتويستيان بەكەسانىكە كەگوئيان لىبگرن و
ورەيان بەرزىكەنەوئە مەوداي سەرىەستىيەكەيان بۆ بەرفراوان بگەين.

● بۆيە ئەوكاتانەي كە هىزو برىشتان نامىنىت، تىكايە بۆ خودى
خوتان پىتى لىبىتىن و دانى پىدائىتىن، ئەوئەش مايە شەرمەزاري نىيە،
بەلكو بەپىچەوانەوئە هەنگاوتىكى بوئرانەيەو پلىكانەيەكى دىكەيە بۆ
سەرگەوتن.

● مافى خوتانە كە جارناجار هەندىك كاتىش بۆ خوتان تەرخان
بگەن و لە رۆتىنى پەرورەدەي رۆژانە پشووويەك بدەن، بۆئەو
حالەتانەش پشووويەكى چەند سەعاتى لەماوئە هەفتەيەكدا بۆ باوان
پىتويستە كە بەيەكەوئە بن (بىن مىندالەكان)، ئەوئەش وەكو وەكوئەوئە كە
بەيەكەوئە بچن بۆ سىنەمايان بۆ شانۆگەرىيەك يان سەردانى چەند
برادەرىكى خۆشەويست يان فىربوونى هەندىك وائەو كۆرسى پىتويست
بۆ گەرەكان.

دەبى ئەوئەشمان لەبىرنەچىت كە بەرژەوئەندى هەموو خىزانىك
بۆئەوئە باش بىت و پەرەبىستىت، ئەوا پەيوەندىيە خىزانىيەكان
پىتويستيان بە چاودىرى بەردەوام هەيە.

● بۆيە دەلتېن ئەگەر پېنوسىتىن تان بە يارمەتى و ھاربىكارى ھەبوو،
تەكايە برونە لای ئەوانى دىكە، دلتىابىن كە خىزمى بەسۆزو ھاورپى
دلتسۆزو دراوسىتى باش و نووسىنگەى تايىبەت بە ئامۆزگارى باوان،
لەوپەرى ئامادەباشىدان تا ئامۆزگارى بەپىزو بەسودتان پىشكەش
بەكن.

خوازىارىن بەو نووسىنە توانىبىتەمان كە ئەركە قورسەكانى سەرشانتان
سووكتر بەكىن. لەگۆتايىشدا دەمانەوى دوو خالى دىكە بۆ ئەو ھەشت
پىنمايىيە زىادەبەكىن ئەويش ئەوھىيە كە تۆزىك عەقل و كەمىك خوشى
و گالتەوگەپ، كىردارى پەروەردەى رۆژانە ئاسانتەر دەكات و دەبىتە
مايەى چىژبەخىشىش.

شاری نۆرنبیرگ - نووسینگهی چاودتیری لاون / هه‌ئمه‌تی په‌روه‌رده‌کردن

Dietzstrasse 4, 90443 Nurnberg

ته‌له‌فون: 33 84 - 231 / 0911 - فاکس: 46 28 - 231 / 0911

پۆستی ئه‌لیکترۆنی: kampagne-erziehung@stadt.nuernberg.de

پێگهی ئه‌لیکترۆنی: www.kampagne-erziehung.de

پان: www.stark-durch-erziehung.de

ئاماده‌کارانی ئهم نامپلیکه‌یه:

Claudia Amm - Jutta Berlinghof - Annamaria Bockel - Renate -

Hohenester

Bernd kammerer - Karin Ludtke- Gerlinde Marquart - Neuberger-

Martin Reinhard - Heike Schmidt - Esther Segitz - Fäte- Marie-Luise

Sommer -

Dr. Klaus Wagner

نووسینگهی چاودتیری لاون له‌شاری نۆرنبیرگ، www.jugendamt.nuernberg.de

Stampfli Publications SA, Wölflistrasse 1, CH 3001 B

له به پښتو به رایه تی گشتی کتبخانه گشتییه کان
ژماره ی سپارښی (۱۷۴۶) ی سالی (۲۰۰۸) ی پښتو اووه